

УДК:378.147

Голуб Н.О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ТЕСТУВАННЯ В ПРОЦЕСІ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

Анотація. У статті розглянуто теоретичні аспекти тестової методики її значення та необхідність як засіб оцінки знань та вмінь студентів. За результатами дослідження розроблено рекомендації щодо подальшого вдосконалення

Ключові слова: тестовий контроль, оцінювання, навчальний процес, контрольно-оцінювальна система

Постановка проблеми. Нині у системі освіти йде пошук шляхів підвищення ефективності навчального процесу для максимального наближення випускників вищих навчальних закладів до моделі професіонала. Об'єктивізація оцінки якості освіти може бути досягнута за наявності добре структурованої моделі знань предметної галузі і великої кількості експертних тестових завдань, розроблених педагогами-експертами. З цією метою зручніше створювати моделі знань модульно. В останні десятиріччя тестова система оцінки досягнень студентів стала частиною нових технологій навчання, вона знаходить все більше прибічників у навчальних закладах України, що підтверджується численними публікаціями. Ця система значною мірою відповідає новим соціально-правовим умовам, які мають переваги проти традиційних форм перевірки знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему оцінювання знань студентів, обґрунтування ефективності тестових методик контролю досліджували у вітчизняній науці І. Алексейчук, Н. Тализіна, В. Бочарникова, Н. Шиян.

Постановка завдання є обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних аспектів тестової методики в сучасних як засіб оцінки знань та вмінь студентів.

Виклад основного матеріалу. Тестовий контроль, останнім часом, займає центральне місце у всіх контрольно-оцінювальних системах ВНЗ, які, у свою чергу, є складовими системи оцінки якості. Для всієї системи освіти у цілому найбільш важливий контроль та оцінка якості навчання з метою

атестації випускників. Оцінки якості освітнього процесу та освітніх систем. Традиційні методи контролю для цього непридатні, оскільки вони націлені виключно на отримання якісних еквівалентів оцінюваних властивостей студентів.

Висока результативність і динамічність розвитку системи тестування багато у чому визначаються сучасними потребами суспільства, яке прагне перейти у режим відкритої освіти у цілому та відкритості освітньої системи у сфері оцінки якості навчальних досягнень. У свою чергу, потреба масового тестування в якісній тестовій продукції стимулює розвиток тестології, техніки і технології розробки нових педагогічних вимірників. Інтенсивно використовуються інформаційні технології для забезпечення контрольних-оціночних процедур, що розвиваються комунікаційні зв'язки, удосконалюється система управління якістю освіти. Відбувається зміна і впровадження в освітню практику нових взаємодій студент - викладач, викладач - керівництво ВНЗ.

Контроль і оцінювання завжди були важливою складовою навчального процесу. Від його правильної організації залежить ефективність управління навчально-виховним процесом і якість підготовки фахівців. Завдяки контролю між викладачем і студентом встановлюється «зворотний зв'язок», який дозволяє оцінити динаміку і ступінь засвоєння навчального матеріалу. Під поняттям контроль розуміють виявлення, вимір і оцінювання навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Об'єктом контролю у навчанні є знання студентами основних категорій, принципів, правил, фактів, явищ у їх тісному взаємозв'язку і взаємообумовленості, їх уміння і навички оперувати набутими знаннями, а також діяльність студентів у навчанні, їх уміння застосовувати знання на практиці, самостійно здобувати нові знання. Контроль завжди має орієнтуватись на загальну мету навчання.

Основною проблемою впровадження у навчальний процес ВНЗ такої форми контролю знань студентів як тестування є невідповідність між нагальною потребою широкого застосування практики тестування та відсутністю належного досвіду такої роботи у викладачів. Тестовий контроль навчальних досягнень студентів є наразі предметом та об'єктом педагогічних досліджень, оскільки практика модернізації підготовки фахівців у вищій школі потребує обґрунтованих вимог до завдань, функцій, принципів впровадження цієї форми контролю, а також її змістовного наповнення, критеріїв визначення її якості та об'єктивності.

Основним призначенням тестування у ВНЗ є:

- вимірювання підготовленості майбутнього фахівця до професійної діяльності та зрушень у формуванні готовності до її здійснення;
- відстеження динаміки навчальних досягнень студентів і моніторинг ефективності навчально-виховного процесу;
- встановлення рейтингу успішності студентів;
- самоаналіз засвоєних знань, умінь і навичок (ЗУН) тощо.

Виходячи з цього провідними функціями тестування слід вважати: діагностичну, контрольну (функцію контролю), навчальну, організаційну та виховну.

Розкриваючи роль тестування в процесі контролю якості навчання, неможливо оминати доволі важливе питання: на який рівень сформованості знань і вмінь повинні бути зорієнтовані ті чи інші тести, щоб під час контролю визначити у студентів потрібний рівень якості і співставити його з вимогами (еталоном). До того ж, знання вказаних рівнів вкрай потрібно при конструюванні і складанні тестових завдань, тестів за формою і змістом, коли в межах конкретного виду контролю встановлюється конкретний відсоток питань або завдань того чи іншого рівня складності. А орієнтиром рівня складності як раз і виступають рівні сформованості знань і вмінь.

В системі вищої освіти вже тривалий час успішно функціонує трирівнева система сформованості знань, яка представлена наступним чином:

- ознайомчо-орієнтовний (ОО): при формуванні знань на цьому рівні студенти мають орієнтовне уявлення про поняття, що вивчають, можуть повторити формулювання визначень, законів; вміють виконувати типові завдання шляхом підстановки числових значень;
- понятійно-аналітичний (ПА): студенти мають чітке уявлення і поняття про об'єкт, що вивчається; здатні здійснити смислове виділення, пояснення, проводити аналіз, перенесення раніш засвоєних знань в нетипові, нестандартні ситуації;
- продуктивно-синтетичний (ПС): студенти мають повне поняття про об'єкт, що вивчається, здатні здійснювати синтез, генерувати нові уявлення, переносити раніш засвоєні знання в нетипові, нестандартні ситуації.

Зауважимо, що ознайомчо-орієнтовний рівень сформованості знань в свою чергу поділяють на два підрівня:

- ознайомлення, коли особа має загальне уявлення про той чи інший навчальний об'єкт, але не здатна відтворити інформацію щодо нього, сформулювати основні положення, визначити ознаки, що його характеризують;
- репродукції, коли особа здатна відтворювати (розповісти, пояснити) структуру системи знань щодо визначень, найбільш суттєвих ознак,

принципів дії основних навчальних об'єктів або інших характеристик явищ або систем явищ, що мають найбільше значення.

Всі уміння щодо вирішення типових задач діяльності пропонується розподілити на такі групи: предметно-практичні (ПП), предметно-розумові (ПР), знаково-практичні (ЗП), знаково-розумові (ЗР).

Рівні сформованості умінь представлені так:

– 1-й (рівень О) – уміння виконувати дію, спираючись на матеріальні носії інформації щодо неї;

– 2-й (рівень Р) – уміння виконувати дію, спираючись на постійний розумовий контроль без допомоги матеріальних носіїв інформації;

– 3-й (рівень Н) – уміння виконувати дію автоматично, на рівні навички.

Результати тестування значною мірою дають можливість побачити які розумові та практичні дії студент спромігся виконати по завершенні певного циклу навчання і в якій мірі він підготовлений до майбутньої професійної діяльності. Фактично дані того чи іншого контролю інформують викладача про рівень засвоєння студентами навчального матеріалу та вказують, наскільки вони оволоділи необхідними уміннями (навичками) для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності (для бакалаврів) або для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності (для магістрів).

Головним елементом (деякою мірою своєрідним «двигуном») в цій системі є викладач, від роботи якого залежить і якість самого тестування, і якість підготовки фахівців до майбутньої професійної діяльності.

Наступною ланкою, яка також грає суттєву роль в забезпеченні функціонування системи тестування, є предметно-методична комісія. Вона може одночасно виступати в ролі координатора і первинного експерта в процесі формування бази тестів з усіх навчальних дисциплін, які є складовими змісту підготовки фахівця конкретного освітньо-кваліфікаційного рівня конкретного напрямку (спеціальності) конкретної галузі знань. Також ПМК може забезпечувати і підготовку «міждисциплінарних тестів» або тестів, які є відображенням взаємозв'язку і взаємодії декількох навчальних дисциплін. Цей різновид тестів в подальшому може використовуватися при підготовці до складання студентами комплексного державного екзамену, де завдання з різних

навчальних дисциплін мають бути узгоджені як за рівнем складності, так і в змістовному аспекті.

Зараз в багатьох ВНЗ з урахуванням складності всіх проблем організації тестування (теоретичних, методологічних, методичних) поширеною є практика визначення на кафедрі викладача, який виконує функції тестолога.

Саме кафедри зацікавлені в тому, щоб тестування як елемент контролю навчально-виховного процесу в усіх формах організації навчання, ефективності системи підготовки фахівця до майбутньої професійної діяльності відповідно до вимог державних і галузевих стандартів освіти здійснювалось на належному рівні та забезпечувало в повному обсязі визначення (встановлення) якості професіоналізму (компетентності) майбутнього фахівця.

На сьогоднішній день це можливо за умов ефективного поєднання на практиці тестових і традиційних методів контролю, але можна сподіватися, що сучасне життя і його нагальні проблеми підкажуть нам найбільш оптимальні за змістом, способами і організаційними формами варіанти відстеження готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності.

Висновки. Отже, створення і застосування тестового контролю знань студентів є необхідною умовою діяльності вищих навчальних закладів. Тестовий контроль може використовуватись для актуалізації знань студентів, встановлення рівнів успішності академічних груп та окремих студентів, аналізу різних форм і методів навчання, підсумкового оцінювання. Проте, слід пам'ятати, що тестовий контроль повинен зумовлюватися передусім особливостями навчального предмету і особливостями самих студентів. Тому необхідно поступово готувати студентів до такої форми контролю, який в умовах кредитно-модульної системи організації навчання вищих навчальних закладів має стати основним.

Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах базується на Законі України «Про освіту», державних стандартах освіти, інших актах законодавства України з питань освіти. Державні стандарти включають в себе систему контролю знань, умінь і навичок учнів, слухачів і критерії їхньої кваліфікаційної атестації.

Контроль у професійній освіті забезпечує можливість і дієвість управління професійним розвитком особистості. Здійснюється поточний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь і навичок студентів, їхня кваліфікаційна атестація.

Контроль якості освіти у ВНЗ з дисципліни «Фінансовий облік»

виконує діагностичну, навчальну, організаційну і виховну функції.

Оцінка якості засвоєних знань, умінь і навичок у професійній освіті виробляється відповідно до певних критеріїв: об'єктивність, надійність, валідність, точність, репрезентивність та зрозумілість.

Перспективним методом діагностики якості професійної освіти є тестування, яке здійснює діагностичну, диференціюючу, прогностичну, порівняльну, аналітичну, зрівнюючу функції та функцію зворотного зв'язку.

В залежності від застосовуваних у тесті завдань розрізняють наступні види дидактичних тестів: тест нагадування, тест доповнення, альтернативний тест, вибірковий тест, тест відповідності, тест ранжирування та комбінований тест.

Бібліографічний список.

1. Булах І.Є., Мруга М.Р. Створюємо якісний тест: Навч. посібник. – К.: Майстер-клас, – 2006 – 160 с.

Golub N.O. Role and place during testing quality control study

Summary. In the article the theoretical aspects of the test methodology and its value as a means to assess the need for knowledge and skills of students. The study recommends for further improvement.

Keywords: test control, evaluation, educational process, control system estimates.

УДК 37.012.85

Горбова Н.А., к.п.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»: «АЖУРНА ПИЛКА»

Анотація. В статті проаналізовані інтерактивні методи навчання в результаті використання яких при викладанні дисципліни «Правознавство» відбувається активізація пізнавальної діяльності студентів, створюються комфортні умови навчання для розвитку рис, які забезпечують інформаційно-комунікаційну компетентність та соціальну мобільність випускника, здатного орієнтуватися в інформаційно-правовому просторі,